

Лекција 4

Зашто људи постају активни грађани?

Зашто људи желе да промене друштво и како то могу да ураде?

Васпитно-образовни циљеви часа	Размотрити разлоге зашто људи прихватају одговорност за страдање других људи. Истражити улогу невладиних организација у грађанском друштву.
Задаци	Ученици раде у групама како би сложили причу. Ученици износе претпоставке о разлозима друштвено мотивисаног понашања. Ученици размишљају о улози невладиних организација (НВО). У групама, ученици истражују рад НВО или активиста у кампањама. У групама, ученици представљају своје резултате.
Наставна средства	Копије већ изрезаних делова приче о Јелени Шантић (наставни лист 6.4). Материјали за подршку истраживању ученика. Материјали за презентације група, нпр. велики листови папира, хемијске у бојама.
Методe	Групни рад. Преговарање. Морално закључивање. Критичко оцењивање. Истраживање. Групно представљање.

Кључни појмови

Друштвена акција: Деловање које предузимају грађани или чланови заједнице како би решили неки друштвени проблем.

Грађанин: Неко ко има правно чланство (припадност) у националној (државној) заједници. Грађанство доноси права и обавезе, мада се људи разликују у оној мери у којој осећају одговорност за оно што се дешава у заједници.

Активни грађанин: Неко ко предузима акцију и ангажује се у јавном животу, реагујући на друштвени проблем или проблем заједнице.

Невладина организација (НВО): Организација која је основана и коју подржавају грађани (не власт) како би решили друштвени проблем. НВО су јавне, не тајне, и раде унутар структура друштва како би донеле промене. Често се баве садржајима у којима се људска права не штите или их власт не признаје колико би требало. НВО могу сарађивати с властима или им се супротстављати. Демократска друштва имају законе који дозвољавају НВО да постоје и да уживају правну заштиту и права.

Цивилно друштво: За људе и организације који друштвено делују, одвојено од онога што раде власти, каже се да су део цивилног друштва. Цивилно друштво чини везу између грађана и власти.

Ток часа

Наставник дели ученике у групе од 3-4 ученика. Затим пружа информације о Јелени Шантић (наставни лист 6.4). Прича би требало да буде изрезана на комадиће папира. Група насумице дели цедуље члановима. Сваки члан групе чита свој текст осталим члановима групе. Затим група слаже причу редоследом који по њима има највише смисла.

Наставник тражи од ученика да, као група, расправе о следећим питањима, и, уколико је могуће, дођу до групног одговора. Наглашава да унутар групе може доћи до неслагања, али да размена идеја даје најбоље одговоре. Ученици би требало да запишу своје одговоре. Наставник, затим, дискутује с ученицима о кључним питањима, руководећи се следећим питањима:

Питања

- Шта мислите, који су били главни разлози због којих се Јелена Шантић прикључила Групи 484?
- Из онога што знате о Јелени Шантић, којим речима бисте је описали?
- Шта мислите, зашто Јелена Шантић и Група 484 нису препустили влади посао који су хтели да ураде?
- Које врсте потреба Група 484 покушава да задовољи?
- Какво друштво су се Јелена Шантић и Група 484 надали да ће изградити?
- Колико су, по вашем мишљењу, у једном друштву важне невладине организације (попут Групе 484)? Шта мислите да оне могу постићи? Размислите о њиховој улози у вези са радом владе, као и у вези задовољавања потреба (права) људи.
- Размислите о друштву у којем живите. За које потребе или права људи сте свесни да би биле решени или задовољени преузимањем одговорности од стране активних појединаца или невладиних организација?

Како би дао пример, наставник чита цитат из међународног извештаја за 2003. годину једне невладине организације у Босни и Херцеговини:

„Сектор НВО у Босни и Херцеговини наставља да позитивно доприноси процесу изградње демократије и грађанског друштва. [...] Тренутно постоји 7.874 невладиних организација у Босни и Херцеговини по старим и новим законима регистрације. [...]

Сектор НВО је показао да је могуће водити велике, јавне кампање које се залажу за промене везане за босанско друштво, укључујући младе, родну равноправност, заштиту средине, заштиту права мањина, итд. Велики број НВО наставља да нуди услуге на подручју здравствене заштите и социјалне помоћи, обнове, заштите људских права, заштите животне средине и заштите мањина.¹⁸

Наставник дискутује с ученицима о овом цитату. Прво би требало да размисле о томе да ли се подручја деловања, споменута у извештају, могу применити и на њихову земљу. Наставник затим тражи да размисле о примерима пројеката који би се могли појавити у овим различитим подручјима деловања.

18 Извор: Извештај Агенције Сједињених држава за међународни развој (USAID) под називом “2003 NGO Sustainability Index, Europe and Eurasia“, стр. 42. и 43;

www.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/2003/bosnia.pdf